

(تقریظ و انتقاد)

(ایران باستان)

ایران باستان تألیف فاضل شهیر آقای میرزا حسن خان پیر نیا یگانه تاریخی است که از روی مدارک غربی و کشفیات (حفاریات) اخیر بزبان فارسی با اصول علمی نوشته شده و الحق والانصاف مصنف محترم رنج فراوانی در این راه برده اند و بایستی گفت ایران باستان نخستین کتاب فارسی است که تاریخ ایران را از رویه افسانه منحرف نموده و بجاده تحقیق و تدقیق سوق داده است من بنده که يك دوره یا جلد آنرا خوانده و باندازه قوه و استعداد خود از آن بهره مند شده ام بنوبه خود زحمات مؤلف را قدر دانی و صمیمانه شکر گذاری میکنم امید است عموم هموطنان نیز این اصل را فراموش نقرموده و وظیفه وجدانی خود را در قبال زحمات و افره ایشان انجام و ضمناً آقایانیکه دست رسی بخود مؤلف محترم دارند از معظم الیه خواهش نمایند که مجلدات دیگر ایران باستان را تألیف و طبع نمایند که از این بعد توانسته باشیم بکویتیم ماهم یکدوره (تاریخ مفصل ایران بزبان فارسی داریم) درخاتمه لازم دانستم جزئی غفلتی که درمدخل کتاب رخ داده تذکر دهم : -

در صفحه ۱۰۳ مجلد اول در گذارش مختصری که از ابوالفرج صاحب اغانی شده مؤلف مینویسد - کتاب اغانی را ابوالفرج بعضداندوله دیلمی هدیه کرد و او هزار دینار بوی داد صاحب بن عباد چون این بشنید گفت برای چنین کتابی این مبلغ خیلی کم است . (توضیح آنکه در این باب ابن خلکان در جلد اول و فیات الاعیان صفحه ۴۷۵

چنین نگاشته : - گویند ابوالفرج در پنجاه سال کتاب اغانی را نوشته و آنرا برای سیف الدوله پسر حمدان فرستاد در ازاء سیف الدوله هزار دینار بوی اعطاء نمود و پوزش خواست و از صاحب بن عباد حکایت شده که در مسافرتهای خود سی بار شتر کتب ادبی همراه بردی چون کتاب اغانی بوی رسید بهمین کتاب اکتفا نمود « بنابراین معلوم است که اغانی را مؤلف آن به سیف الدوله حمدانی داده نه عضد الدوله دیلمی بعلاوه اسم کتاب الاغانی است نه اغانی الکبیر که مؤلف نوشته اند در اینجا لازم دید تاریخ فوت ابوالفرج و گذارشی از سیف الدوله نوشته شود : -

ابوالفرج بنا بقول مشهور در سال ۳۵۶ در بغداد فوت نمود (ابن خلکان جزو اول صفحه ۴۷۶ ابن اثیر جزء ۸ صفحه ۱۹۳) اما سیف الدوله ابوالحسن علی بن عبدالله حمدان ثعالبی در کتاب یتیمه الدهر شرح مبسوطی در تقریظ او گفته که محصل آن چنین میشود : سیف الدوله به بزرگواری سلسله آل حمدان مشهور و حضرت او مقصد زائرین و قبله آمال و مهبط الرجال بودی گویند که در درگاه کسی از ملوک بعد از خلفاء باندازه او شعرا و ادبا گروه نشده خود او شاعر ادیب و دوستدار شعر نیکو بوده سپس بروایت پاره‌از اشعار او پرداخته است ابن خلکان در صفحه ۲۵۱ جلد اول وفيات الاعیان تولد او را بسال ۳۰۳ و فوت او را در سال ۳۵۶ در حلب ضبط نموده است و نوشته که پس از فوت جنازه او را بمیا فارقین حمل نموده اند .

(محیط شوشتری)

۴ مهر ماه ۱۳۱۲

